

Velkommen til Historiedystens univers!

Historiedysten 2018 handler om kronprinsere i danmarkshistorien. Elever på 3.-4. klassetrin skal arbejde med Christian 4. som tronfølger. Med Christian 4. som hovedperson får eleverne mulighed for at stifte bekendtskab med den danske renæssance i slutningen af 1500-tallet. Der vil være rig mulighed for at arbejde med emner såsom familieliv, uddannelse, politik, kunst, kultur og meget andet.

Sammen med studerende fra Danmarks Medie og Journalisthøjskole i København har vi udviklet en digital læringsplatform. På platformen, som er et digitalt slot, kan eleverne gå på opdagelse i værelserne og blive klogere på, hvem Christian 4. var, og hvordan hans liv som tronfølger var. Platformen rummer svar på alle de spørgsmål, eleverne bliver stillet i quizrunden (runde 1). Link til platformen: [Det digitale slot](#)

Som supplement til platformen har vi udarbejdet et undervisningsmateriale. Undervisningsmaterialet består af nærværende lærervejledning og en række opgaver og arbejdsspørgsmål til eleverne. Lærermaterialet giver et nærmere indblik i emnet, mens en tilhørende tidslinje søger at give et overblik. Bagerst i lærervejledningen er opstillet en række eksempler på færdigheds- og vidensmål omsat til læringsmål. Opgaverne til eleverne er tænkt som et tværfagligt forløb, hvor fagene dansk og matematik med fordel kan inddrages. Materialet skal ses som et arbejdsredskab og en inspiration til undervisningen. Det er ikke obligatorisk.

DR Skole har også udarbejdet materiale til Historiedystens temaer. Som et supplement til jeres arbejde med emnet, har I her mulighed for at se det fra andre vinkler. Materialet fra DR Skole finder I på DR Skoles hjemmeside fra august.

Arbejdet med platformen og undervisningsmaterialet leder frem mod runde 1 i Historiedysten. Runde 1, som er en multiple-choice quiz, foregår i uge 36. I uge 37 får de 30 bedste klasser på hvert niveau besked om, at de er gået videre til runde 2, som er en kreativ opgave. Læs mere om Historiedysten 2018 på www.historiedysten.dk eller følg Historiedysten på [Facebook](#). Begge steder finder du en oversigt over andre vigtige datoer i forbindelse med konkurrencen.

På de følgende sider kan du læse mere om de fire temaer, som eleverne skal beskæftige sig med.

Vi glæder os til at dyste med jer. Rigtig god fornøjelse!

Prins Christians stamtræ

Hvem var hans familie? Hans far?

Frederik 2. var ældste søn af Christian 3. og Dorothea af Sachsen-Lauenburg. Han var konge af Danmark/Norge fra 1559-1588. Frederik 2. fik en grundig uddannelse, men blev aldrig bogligt stærk. Han var ordblind og benyttede derfor oftest mundtlige ordrer og diktater til sekretærer.

Frederik 2. blev gift i en forholdsvis sen alder. I 1572, da han var 38 år gammel, blev han gift med sin blot 14-årige kusine Sophie af Mecklenburg. I 1573 fødte dronning Sophie datteren Elisabeth. I 1574 fødte hun endnu en datter, Anna, den senere dronning af Skotland og England. Da Sophie blev gravid i sensommeren 1576, kunne Frederik 2. dog atter ane håbet om en søn. Den 12. april 1577 da kongen og dronningen begge befandt sig på Frederiksborg Slot blev en søn bragt til verden.

Tidlig barndom

Sønnen fik navnet Christian efter sin farfar Christian 3. Dåben fandt sted i Vor Frue Kirke den 2. juni, og blev fejret med en stor fest i København som strakte sig over flere dage. Festlighederne bestod af musik, dans, teater, fyrværkeri, fægtekampe og meget andet.

Den unge prins Christians fremtid var naturligvis et emne der optog mange. Astronomen og adelsmanden Tycho Brahe udarbejdede således et fødselshoroskop, der skulle fortælle om den kommende konges liv. Horoskopet viser planeternes stilling da Christian blev født. Venus var den dominerende planet i horoskopet, hvilket betød at Christian ville få et smukt ydre og blive en retfærdig mand. Mars stod for tapperhed og Merkur lovede sans for kunst og videnskab. Jupiters position pegede på stor berømmelse.

Valgkonedømme

Danmark havde siden middelalderen været et valgkonedømme. I valgkonedømmer skal kongen vælges af folket. I Danmark var det rigsrådet der stod for dette. Et valgkonedømme står derfor i modsætning til et arvekonedømme, hvor det normalt er kongens ældste søn, der automatisk arver magten.

Ofte var det dog sådan at det var kongens ældste søn, der valgte til tronfølger. Men kongen skulle regere sammen med rigsrådet og skulle inden sin kroning underskrive en håndfæstning. Håndfæstningerne blev afskaffet da arvekonedømmet blev indført i Danmark i 1660.

En prins på skolebænken

Opdragelse

Som det kommende overhoved over det danske rige var det forventet, at Christian blev oplært til bestemte værdier og holdninger samt en særlig adfærd. Hofpræsten Hans Mikkelsen, som boede på Frederiksborg, blev overdraget ansvaret for Christians opdragelse af Frederik 2.

Uddannelse

Opdragelse og uddannelse hang uløseligt sammen i Christians barn- og ungdom. Hans Mikkelsen virkede derfor også som ansvarlig for Christians uddannelse. Uddannelsen af Christian omfattede grundig indføring i bl.a. boglige, kunstneriske, militære og religiøse kundskaber.

Et af de vigtigste led i Christians uddannelse var oplæring i den luthersk-evangeliske tro. Som konge var det vigtigt at opretholde en stærk tro. Han var forpligtet til at forsvare og styrke kirken og den sande tro i sit rige. Han modtog derfor en grundig indføring i bibelen og andre religiøse skrifter.

Nogle af de fag som Christian skulle undervises i, kender vi også fra skoleskemaet i dag. Han skulle bl.a. lære matematik og fremmedsprog. De sprog som han lærte var latin, fransk og italiensk. Han lærte også dansk og tysk, som ikke blev opfattet som fremmedsprog.

Christian modtog ligeledes undervisning i musik, tegning, skibsbygning/sejlads, fægtning, dans og ridning. Undervisningen lærte således Christian færdigheder af både teoretisk og praktisk karakter. Vi ved også, at Christian blev undervist i krudt og dets anvendelse. *Frederik 2.s krudtbog* er en bog om brugen af krudt, som Christian blev undervist i. I eksemplaret på Det Kongelige Bibliotek har Christian selv skrevet noter i margenen.

En tronfølgers opgaver og forpligtelser

Formynderregeringen

I 1588 døde Frederik 2. Christian var næsten 11 år, og ikke gammel nok til at overtage regeringen. Inden Frederik 2. døde, sørgede han for at overlade regeringen til rigsrådet. Rigsrådet udpegede en formynderregering bestående af kansler Niels Kaas, rigsadmiral Peder Munk, rigsråd Jørgen Rosenkrantz og rigsråd Christoffer Valkendorf. De fire medlemmer af formynderstyret varetog regeringen af landet, mens Christian ikke var gammel nok og derfor var umyndig.

Formynderregeringen skulle sammen med rigsrådet varetage landets politiske anliggender, inden- som udenlandske. Der blev i perioden under formynderregeringen ført en defensiv udenrigspolitik, som sikrede at landet ikke blev inddraget i krig.

Prinsens pligter og opgaver

Da Frederik 2. døde ændrede Christians opdragelse og uddannelse sig. Han skulle nu begynde at deltage i en række officielle hverv. Han skulle blandt andet være til stede ved modtagelse af gesandter og han skulle føre forsæde i Det Kongelige Retterting, den højeste domstol i riget.

Disse nye opgaver var ligeledes med til at lære prinsen hvordan han skulle gebærde sig i særlige situationer, og dermed forberede ham til et liv som regent. Den nye situation har placeret Christian i en mere central rolle og givet ham en dybere indsigt i rigets politiske og administrative anliggender.

Kroning og tronbestigelse

Den 29. august 1596 blev dagen, hvor Christian endelig blev kronet som konge. Kroningen fandt sted under stor bevågenhed og fejring. Kroningsceremonien og de overdådige festligheder skulle markere en ny politisk virkelighed.

Til forberedelse af den store fejring blev der indhentet madvarer fra krongodset så de mange gæster kunne bispises. Man indkøbte mere end 35.000 drikkeglas, og andet service og køkkenudstyr måtte hentes til København fra de omkringliggende byer. København skulle i festdagene indkvartere og bespise flere tusinde gæster. Det blev en fejring uden sidestykke.

Selve kroningen fandt sted i Vor Frue Kirke i København. Christian var blevet ført til kirken i et stort optog, omgivet af rigets fineste personer. Fire rigsråder bar på kronregalierne som bestod af krone, rigsæble, rigssværd og scepter. Regalierne blev placeret på alteret i kirken, og da tiden var inde satte rigsråderne kronen på Christians hoved, på en måde så alle rørte med en hånd. Dette skulle vise rigsrådernes store politiske indflydelse, og at det var af dem, kongen fik sin magt.

Christian var nu: Christian 4. af Guds Nåde konge af Danmark og Norge, de Venders og Gothers, hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, greve udi Oldenburg og Delmenhorst.

Tidslinje

1534	Frederik 2.s fødsel (1. juli).
1536	Reformationen i Danmark
1559	Frederik 2. bliver konge af Danmark og Norge.
1572	Frederik 2. bliver gift med Sophie af Mecklenburg.
1577	Christian 4. bliver født (12. april).
1580	Christian 4. vælges af rigsrådet til tronfølger.
1583	Christian 4.s undervisning begynder.
1588-96	Formynderregering efter Frederik 2.s død.
1595	Rundrejse til Nordtyske fyrstehoffer.
1596	Kroning i København.
1597	Christian 4. bliver gift med Anna Cathrine af Brandenburg.

Eksempler på færdigheds- og vidensmål omsat til læringsmål

Kronologi

Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden

- Eleven kan gøre rede for Christian 4.s barn- og ungdom frem til hans kroning.
- Eleven kan tidsmæssigt placere valgkongedømme og enevælde i forhold til hinanden.

Familie og fællesskaber

Eleven kan sammenligne tidlige tiders familie, slægt og fællesskaber med eget liv

- Eleven kan beskrive forskelle og ligheder i familie, opdragelse og uddannelse fra eget til Christian 4.s liv.
- Eleven kan fortælle om familiestrukturer hos kongelige og adelige i renæssancen.

Samfund

Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid

- Eleven kan redegøre for begreber som valgkongedømme, formynderregering og enevælde.

Historiekanon

Eleven har viden om kanonpunkter

- Eleven har viden om kanonpunktet Christian 4.